

Beslutningsforslag nr. B 27. Fremsat den 1. november 2002 af Anne Grete Holmsgaard (SF) og Aage Frandsen (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om en offensiv konkurrencestrategi, der udnytter open source-software og åbne standarder

Folketinget opfordrer regeringen til:

1. at skabe optimale muligheder og rammer for en hurtig etablering af en række strategiske projekter, der implementerer betydelige elementer af open source-software i den offentlige forvaltning i Danmark,
2. systematisk at indsamle danske og udenlandske erfaringer med anvendelse af open source-software i den digitale offentlige forvaltning, dels for at forbedre og udbygge rådgivningen til forvaltningsenheder i fremtidige investeringsbeslutninger, dels for at fastholde og udnytte det betydelige økonomiske råderum, en sund konkurrence åbner mulighed for, og dels for at reducere installations- og tilpasningsomkostningerne,
3. at udarbejde en koordineret »koncernstrategi« for indførelse af åbne standarder og for udveksling af dokumenter i den digitale offentlige forvaltning samt fremlægge en strategi for national uafhængighed af enkelte producenter,
4. at fremlægge et forslag til en politik for intellektuel ejendomsret, der sikrer mangfoldighed i udbuddet og åben og fair konkurrence.

Bemærkninger til forslaget

Socialistisk Folkeparti fremsatte den 3. marts 2000 beslutningsforslag nr. B 114, forslag til folketingsbeslutning om en strategi for udbredelse af open source-programmer i Danmark (se Folketingstidende 1999-2000, forhandlingerne side 6223, tillæg A side 6096 og 6100 og tillæg B side 1493). Folketingets Forskningsudvalg afgav i oktober 2000 en beretning over forslaget. Teknologirådet, www.tekno.dk, har i Fra rådet til tinget nr. 161 og 179 beskrevet dele af open source-udviklingen i Danmark og Europa. Senest har en arbejdsgruppe under Teknologirådet i oktober 2002 udarbejdet en rapport: »Open source-software – i den digitale forvaltning«.

Dette beslutningsforslag fremsættes som opfølgning på beslutningsforslag nr. B 114, Folketingets Forskningsudvalgs beretning og anbefalingerne i Teknologirådets arbejdsgruppes rapport. Beslutningsforslaget fremsættes også for at sikre, at Danmark fastholder og udnytter det økonomiske råderum, som open source-software i dag åbner mulighed for.

De nævnte rapporter peger på, at open source-software er et seriøst teknisk og økonomisk fordelagtigt alternativ til leverandøret software.

Gennem anvendelse af åbne standarder får brugeren en højere grad af uafhængighed af leverandøren, større frihed med hensyn til valg af software og bedre kommunikation med andre brugere på tværs af de enkelte softwareprodukter. Gennem anvendelse af open source-software får brugeren et større udbud af software, adgang til billigere eller gratis software, større konkurrence mellem konsulenter, længere levetid for hardware, mulighed for selv at tage initiativ til fejrløse i software og færre udgiftskrævende opdateringer. Meget tyder endvidere på, at brugeren også får større it-sikkerhed på grund af mulighed for en uafhængig gennemgang af sikkerheden.

Der er således ganske væsentlige argumenter for at implementere åbne standarder og derigennem gøre det muligt at tage open source-produkter i betragtning ved anskaffelse og udskiftning af software i den offentlige sektor.

Økonomien i en lang række open source-installationer er påvist at være bedre end sammenlignelige leverandøretede softwareinstallationer i udlandet og i Danmark, idet der er besparelser på licensbetaling, hardwareanskaffelser og it-administration. Dertil kommer økonomiske fordele af en øget konkurrence på software og konsulenttydelser.

Teknologirådets arbejdsgruppes skøn over den offentlige sektors anvendelse af open source-software viser omfattende økonomiske effekter, idet de årlige merudgifter, der er forbundet med løsninger, der er baseret på leverandøret software i dag, skønnes at beløbe sig til milliarder af kroner for det offentlige.

Regeringen har lanceret den digitale forvaltning med et krav om en gennemgribende forbedring af de offentlige myndigheders service ved stærkt øget anvendelse af it.

Regeringen har lagt op til, at forvaltningsledelserne må udvikle en strategi for at kunne realisere visionerne inden for ganske få år.

En strategi for digital forvaltning bør ikke bygge på en lukket, leverandøret standard i en nøgleteknologi, dels fordi det er principielt uacceptabelt, hvis virksomheder og borgere ikke har mulighed for at vælge mellem forskellige leverandører, dels fordi det er afgørende for den samfundsøkonomiske rentabilitet af en vidtgående digital forvaltning, at der kan etableres en konkurrencesituation og principiel national uafhængighed af leverandører. En væsentlig forudsætning herfor er, at der anvendes åbne standarder.

Det potentielle økonomiske råderum, der opnås ved brug af open source-software, realiseres således ikke af sig selv. Det kræver velovervejede strategier.

Teknologirådets arbejdsgruppe anbefaler, at staten og øvrige myndigheder i fællesskab formulerer principper og målsætninger for anskaffelse af software ud fra blandt andet følgende iagttagelser:

– Det er nødvendigt, at en række beslutninger i relation til it træffes på en koordineret måde, hvor staten, herunder samtlige ministerier og styrelser m.m., optræder som en koncern og tager fælles beslutninger ud fra en flerårig planlægningshorisont.

- Fælles beslutninger er nødvendige for at indføre åbne standarder, hvilket er en væsentlig forudsætning for, at der i højere grad kan etableres en konkurrencesituation, hvor anvendelse af open source er en af mulighederne.
- Endvidere er centrale beslutninger nødvendige for at give økonomisk støtte til pilotprojekter og for at udarbejde rammeaftaler, kontraktudkast m.v., som kan fungere som tilbud eller alternativer for lokale beslutningstagere.
På kort sigt anbefaler Teknologirådets arbejdsgruppe følgende:
- Staten skal ikke lægge alle æg i én kurv. For alle typer software skal det sikres, at hver enkelt forvaltningsenhed har en reel valgmulighed i et konkurrencepræget marked.
- Open source-software skal vurderes på samme vilkår som leverandøret software, og ved udbud og ved andet køb skal open source vurderes ud fra en realistisk kalkule, der tager hensyn til alle økonomiske faktorer.
- Investeringsbeslutninger kan ofte være en blanding af open source-software og leverandøret software. Der er ikke tale om en enten-eller-beslutning, hvorfor der ikke bør dikteres køb af open source-software som generelt princip.
- Der skal inden for kort tid etableres et indledende pilotprojekt med implementering af open source-software, f.eks. StarOffice/OpenOffice, i en mellemstor offentlig forvaltning. Pilotprojektet vil tjene til at indsamle erfaringer om produkternes brugervenlighed og kvalitet i det hele taget, om løsningen af selve omlægningsopgaven, f.eks. uddannelse af brugere og it-personale, samt om omfanget og løsningen af kompatibilitetsproblemer i forbindelse med elektronisk udveksling i Microsoft-formatet.

Disse erfaringer stilles til rådighed for alle andre forvaltninger.

Ved vurdering af valgmuligheder skal værdien af den åbne kildekode prioriteres særskilt, herunder den langsigtede værdi, der ligger i leverandøruafhængighed med hensyn til vedligeholdelse og i, at sikkerheden kan underkastes uafhængige reviews.

På længere sigt anbefaler Teknologirådets arbejdsgruppe følgende:

- Etablering, f.eks. inden for 1-1½ år, af et større opfølgende projekt, hvor en række forvaltningsenheder bruger open source-software, f.eks. skifter til StarOffice/OpenOffice, og udnytter de tidligere indhøstede erfaringer for at reducere installations- og tilpasningsomkostninger.
- Udarbejdelse af en strategi for indførelse af en åben standard for udveksling af tekstbehandlede dokumenter. Arbejdsgruppen anbefaler, at der udvikles et standarddokumentformat dels til en uproblematisk udveksling af dokumenter, dels til integration i systemer, der bruges i den digitale forvaltning. En strategi for indførelse af en åben standard for udveksling af tekstbehandlede dokumenter er vigtig, fordi der på desktopområdet p.t. ikke er reel konkurrence, hvilket i høj grad skyldes, at Microsofts formater udgør de facto-standarder for elektronisk dokumentudveksling, og blandt disse er formatet til tekstbehandling det vigtigste.

Teknologirådets arbejdsgruppe har desværre ikke behandlet spørgsmålet om patenter og intellektuel ejendomsret. Forslagsstillerne mener, at der er et akut behov for at sikre fælles goder såsom, at retten til frit at anvende programmeringssprog, algoritmer og basale designelementer friholdes for patentering. Derfor anmodes regeringen om at komme med et forslag til en politik for intellektuel ejendomsret.

Skriftlig fremsættelse

Anne Grete Holmsgaard (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en offensiv konkurrencestrategi, der udnytter open source-software og åbne standarder.

(Beslutningsforslag nr. B 27).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.